

PM 2004 RVIII (Dnr 303-2875/2004)

**Remiss av promemoria om investeringsstöd för inrättande av
källsorteringsutrymmen i flerbostadshus**

Remiss från Miljödepartementet

Remisstid 6 oktober 2004

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen översänds och återopas denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Viviann Gunnarsson anför följande.

Ärendet

Stockholms stad har från miljödepartementet fått remissen av en promemoria om investeringsstöd för inrättande av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus för yttrande. Till grund för promemorian ligger regeringens ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100, s 95) om att en särskild skattestimulans för investeringar i källsorteringslokaler i flerbostadshus bör införas under perioden den 1 januari 2005 t.o.m. den 30 juni 2006. En departementsskrivelse har mot bakgrund av detta tagits fram för remissbehandling.

I förslaget ska en särskild skattestimulans införas för att stimulera fastighetsägare att inrätta utrymmen för källsortering i flerfamiljshus i avvaktan på ett eventuellt kommande krav på att sådana utrymmen inrättas. Stödet skall beviljas vid införandet av källsorteringsutrymmen i eller i direkt anslutning till befintliga flerbostadshus. Som krav för att stöd skall beviljas ställs följande villkor, att

- ? servicenivån för de boende förbättras avseende möjligheten att lämna avfall,
- ? hushållen ges möjlighet till fastighetsnära källsortering av minst förpackningar, returpapper, hushållsbatterier, elektriskt och elektroniskt avfall samt övrigt farligt avfall och
- ? det stödberättigade projektet genomförs under perioden den 1 januari 2005 till den 30 juni 2006.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, AB Familjebostäder, Stockholmshem AB, AB Svenska Bostäder och stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Hässelby-Vällingby och Norrmalm.

Stadsledningskontoret ställer sig i huvudsak positivt till förslaget om investeringsstöd och tror att ombyggnadstakten ökar. Kontoret anser att om kraven på fastighetsägarna i framtiden ökar att ordna insamling bör skälig ersättning för detta utgå. Stadsledningskontoret anser att stödet inte bör villkoras med krav på utrymmen för farligt avfall.

Renhållningsnämnden utgår från att förslaget kan öka ombyggnadstakten i det befintliga bostadsbeståndet. Nämnden påpekar att tydligare krav ska ställas på producenterna att finansiera ett insamlingssystem med den höga servicegrad som de fastighetsnära systemen ger hushållen.

Stadsbyggnadsnämnden har inte svarat på remissen p.g.a. uppskjutet nämndsammanträde.

Gatu- och fastighetsnämnden har inte svarat på remissen.

AB Familjebostäder är positivt inställt till förslaget men konstaterar att promemorian innehåller en del oklarheter som bör belysas, exempelvis hanteringen av farligt avfall ur arbetsmiljö- och säkerhetssynpunkt, liksom det administrativa ansvaret.

Stockholms hem AB är också positiva till förslaget men påpekar att kompensation även bör utgå för hyresbortfall i lokaler som börjar användas som källsorteringsutrymmen. Likaså menar bolaget att det finns risk för att förslaget kan vara kostnadsdrivande för hyresgästerna och att förslaget om krav på att ta om hand farligt avfall bör utgå.

AB Svenska Bostäder framhåller fördelarna med kvartersnära lösningar och att kraven för investeringsbidrag borde kunna mildras för områden som exempelvis Stockholms innerstad. AB Svenska Bostäder betonar att materialbolagen bör stå för större delen av kostnaderna då denna utbyggnad har stora likheter med utbyggnaden av mobiltelefonnät som operatörerna helt bekostar.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är mycket positiv till det föreslagna investeringsstödet och tror att det kan påskynda omställningen till fastighetsnära källsortering. Nämnden framhåller en rad skäl till att utvecklingen hittills gått trögt, men tror att den fastighetsnära källsorteringen kan utgöra basen i ett fungerande system, till gagn för stadsmiljön som helhet.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd välkomnar förslaget men framhåller att det redan idag finns brister i informationen till fastighetsägarna om nuvarande lagstiftning. Nämnden anser att staden bör ställa krav på källsorteringsutrymmen i samband med markanvisningar.

Norrmalms stadsdelsnämnd är positiv till förslaget men påpekar att summan på 400 miljoner kronor bara skulle täcka behovet i tre stadsdelar i Stockholm, de stadsdelar där staden arbetar för att införa fastighetsnära källsortering. Nämnden ser också en risk i att skattereduktionen på 30% är för lågt satt genom att intresset för stödet kan bli för litet.

Mina synpunkter

Regeringens förslag till investeringsstöd för inrättande av källsorteringsutrymmen kommer att vara av stort värde för Stockholms stad. Det blir allt viktigare att betrakta avfallshanteringen som en viktig infrastrukturfråga då källsorterat avfall utgör en resurs.

Flera av remissinstanserna påpekar att det totala behovet för stadens egna fastigheter enligt renhållningsnämnden uppgår till mer än det dubbla beloppet som regeringen budgeterat. Detta inkluderar alltså inte de övriga fastigheterna inom Stockholms kommun, vilka utgör en större del än stadens egna. Trots detta förhållande anser jag att det är positivt att regeringen sätter igång en process som utan incitament skulle avstanna.

Jag hoppas att investeringsstödet ska utnyttjas inom de områden där behoven och problemen med införande av fastighetsnära källsortering är som störst.

När det gäller det farliga avfallet bör det av säkerhetsskäl omhändertas skilt från annat avfall. Det är inte lämpligt att förvara sådant avfall i gemensamma källsorteringsutrymmen. Det är nödvändigt att öka servicenivån även i befintlig

bebyggelse genom en modern standard för hantering av olika fraktioner. Stockholms stad svarar mot behoven som finns genom att under nästa år väsentligt öka servicen för att lämna farligt avfall i varje stadsdelsnämndsområde exempelvis genom att utöka den mobila insamling som staden utvecklat.

Om PBL-kommitténs utredning i framtiden kommer att leda till att kraven på fastighetsägarna i de befintliga bostadsbestånden skärps, är det viktigt att nya stödåtgärder övervägs och att tiden för investeringsstödet förlängs. Det är min förhoppning att ett trettioprocentigt stöd för de utgifter fastighetsägaren har för införandet av källsorteringsutrymmen ska ge ett tillräckligt incitament. Däremot kan taket på 100 000 kronor vara för lågt satt och ansöknings tiden på 18 månader för kort.

Stadens bidrag till att påskynda omställningen är att införa en taxa som styr mot ökad källsortering. Detta arbete har inletts och kommer bland villahushållen att få fullt genomslag 2006 och bland flerfamiljshusen under åren därefter. Dessutom finns idag planer på att i samverkan med fastighetsägare påbörja pilotprojekt på kvartersnivå för att inrätta källsortering av alla fraktioner inklusive det organiska avfallet.

Mer och regelbunden information till hushållen och regelbunden tillsyn av källsorteringsutrymmena är viktiga följdåtgärder av investeringarna. Det behövs exempelvis enkel återkommande basinformation till alla hushåll om värdet av källsortering och om ansvarsfördelningen mellan den enskilde, fastighetsägare, kommuner och producenter. Att minska mängden avfall är viktigt liksom att behandla varje fraktion som återvinns på rätt sätt. Staden har redan många värdefulla erfarenheter som bättre kan utnyttjas i framtiden. Ett exempel på detta är Agenda 21- projektet Grönskande levande gårdar i vilket kommunen genomfört en rad åtgärder tillsammans med boende. Även andra kommuners erfarenheter bör tas tillvara.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta följande

Som svar på remissen översänds och återopas denna promemoria.

Stockholm den 17 september 2004

VIVIANN GUNNARSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att
som svar på remissen anföras:

Regeringens förslag om ett investeringsstöd för inrättande källsorteringsutrymmen i flerbostadshus är enligt ärendet kraftigt underbudgeterat. Investeringsstödet 400 miljoner kr räcker knappt till att täcka tre stadsdelars i Stockholm behov, men ska nu fördelas över hela landet. Genomslaget för denna satsning och påverkan det kan förväntas få på sophantering är troligen försumbar. Den samhällsekonomiska nyttan att i stor skala bygga om äldre fastigheters källarutrymmen är tveksam.

Den sorteringspolitik som dominerat avfallssektorn de senaste åren har många gånger inneburit stora kostnader för fastighetsägare och enskilda. Som förslaget nu är utformat kommer det knappast att räcka för att stimulera fastighetsägare till att vidta några åtgärder. I Stockholm finns det flera fastigheter där källsorteringsutrymmen skulle medföra stora ombyggnadskostnader och ta uthyrningsbar yta i anspråk.

Skattebetalarnas pengar bör i första hand användas till kostnadseffektiva system. Modern förbränningsteknik är kostnadseffektivt och kräver inga ombyggnader eller investeringar av fastighetsägare. Därför bör regeringen och staden i första hand satsa på sådana lösningar.

ÄRENDET

Stockholms stad har från miljödepartementet fått remissen av en promemoria om investeringsstöd för inrättande av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus för yttrande.

Till grund för promemorian ligger regeringens ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100, s 95) om att en särskild skattestimulans för investeringar i källsorteringslokaler i flerbostadshus bör införas under perioden den 1 januari 2005 t.o.m. den 30 juni 2006. En departementsskrivelse har mot bakgrund av detta tagits fram för remissbehandling.

I förslaget ska en särskild skattestimulans införas för att stimulera fastighetsägare till att inrätta utrymmen för källsortering i flerfamiljshus inför att det eventuellt kommer att ställas krav på att sådana utrymmen inrättas. Stödet skall beviljas till införandet av källsorteringsutrymmen i eller i direkt anslutning till befintliga flerbostadshus. Som krav för att stöd skall beviljas ställs följande villkor, att

- ? servicenivån för de boende förbättras avseende möjligheten att lämna avfall,
- ? hushållen ges möjlighet till fastighetsnära källsortering av minst förpackningar, returpapper, hushållsbatterier, elektriskt och elektroniskt avfall samt övrigt farligt avfall och
- ? det stödberättigade projektet genomförs under perioden den 1 januari 2005 till den 30 juni 2006.

Stödet utgår med 30% av fastighetsägarens utgifter för införandet av källsorteringsutrymmet. Maximalt kan 100 000 kronor per källsorteringsutrymme beviljas i stöd. Stöd utgår för utgifter för arbetskostnad och material. Länsstyrelsen är prövoinstans. Stödet utbetalas genom kreditering på fastighetsägarens skattekonto. Stödet utgår endast till befintliga byggnader.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, AB Familjebostäder, Stockholmshem AB, AB Svenska Bostäder och stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Hässelby-Vällingby och Norrmalm. Stadsbyggnadsnämnden och gatu- och fastighetsnämnden har inte svarat på remissen.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 augusti 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Bakgrund

Till grund för promemorian ligger regeringens ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100, s 95) om att en särskild skattestimulans för investeringar i källsorteringslokaler i flerbostadshus bör införas under perioden den 1 januari t.o.m. den 30 juni 2006. En departementsskrivelse har mot bakgrund av detta tagits fram för remissbehandling.

Promemorians huvudsakliga innehåll

En särskild skattestimulans införs för att stimulera fastighetsägare till att inrätta utrymmen för källsortering i flerfamiljshus inför att det eventuellt kommer att ställas krav på att sådana utrymmen inrättas. Stödet skall beviljas till införandet av källsorteringsutrymmen i eller i direkt anslutning till befintliga flerbostadshus. Som krav för att stöd skall beviljas ställs följande villkor,

- ? att servicenivån för de boende förbättras avseende möjligheten att lämna avfall,

- ? att hushållen ges möjlighet till fastighetsnära källsortering av minst förpackningar, returpapper, hushållsbatterier, elektriskt och elektroniskt avfall samt övrigt farligt avfall och
- ? att det stödberättigade projektet genomförs under perioden den 1 januari 2005 till den 30 juni 2006.

Stödet utgår med 30 % av fastighetsägarens utgifter för införandet av källsorteringsutrymmet. Maximalt kan 100 000 kronor per källsorteringsutrymme beviljas i stöd. Stöd utgår för utgifter för arbetskostnad och material. Länsstyrelsen är prövoinstans. Stödet utbetalas genom kreditering på fastighetsägarens skattekonto. Stödet utgår endast till befintliga byggnader.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret ställer sig i huvudsak positivt till Miljödepartementets förslag till investeringsstöd. Det är positivt att ekonomisk stimulans införs för att åstadkomma en snabbare ombyggnadstakt till fastighetsnära insamling. Förslaget stämmer väl överens med stadens miljöprogram där miljöeffektiv avfallshantering är ett av de prioriterade områdena. Staden skall bl.a. verka för att skapa system för effektivare källsortering och hämtning under projektperioden. För fastighetsnära insamling kan bli mycket höga för fastighetsägare i Stockholm. Detta både i form av höga ombyggnadskostnader och intäktsbortfall om uthyrningsbara ytor behöver tas i anspråk. Stadsledningskontoret anser att bedömning av huruvida stödets utformning och nivå är lämplig för att ge avsedd effekt görs bäst av stadens bostadsbolag. Regeringen gav i december 2003 PBL-kommittén ett tilläggsdirektiv (Miljödepartementet Dir. 2003:172) att utreda om möjligheten att ställa krav på fastighetsägare att inrätta utrymmen för källsortering i befintliga byggnader. Stadsledningskontoret anser att i de fall *krav på fastighetsägare* för insamlingsanordningar ökar bör skälig ersättning för detta utgå. Troligen är det föreslagna maxbeloppet på 100 000 kr för lågt satt. Många av de investeringsprojekt som skulle kunna bli aktuella för bostadsbolagen är omfattande och det statliga stödet skulle i praktiken bli avsevärt lägre än 30 %.

Regeringen har budgeterat det totala skattebortfallet på 400,0 mnkr. Renhållningsnämnden i Stockholm har gjort uppskattning av vad kostnaderna för införande av fastighetsnära anläggningar i Stockholms stads fastighetsbestånd skulle uppgå till. Beräknat utifrån tre olika typfall (som kostar mellan 90 000 kr och 300 000 kr) och 30 % av fastighetsägarens totala stödberättigade utgifter uppgår den totala kostnaden för Stockholms del till 900,0 mnkr. Det totala budgeterade beloppet är således för lågt.

Stadsledningskontoret anser i likhet med renhållningsnämnden att stödet inte bör villkoras med krav på utrymmen för farligt avfall. Med tanke på de speciella säkerhets- och hälsoaspekter som är förenade med farligt avfall finns en risk att ett absolut krav på utrymmen för denna fraktion bromsar ombyggnadstakten för de källsorteringsutrymmen som är nödvändiga för andra typer av avfall.

Renhållningsnämnden beslutade den 1 september 2004 att tillstyrka förvaltningens förslag och överlämna det till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av *Yildiz Kafkas* (mp) och *Stellan Hamrin* (v), bilaga.

Reservation anfördes av *Ewa Schenström m.fl.* (m) och *Karl Bern* (fp), bilaga.

Renhållningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 4 augusti 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Sammanfattning

Regeringens förslag till tillfälligt investeringsstöd för inrättande källsorteringsutrymmen i flerbostadshus kan öka ombyggnadstakten i det befintliga beståndet. Tydligare krav borde dock

ställas på producenterna att finansiera ett insamlingssystem med den höga servicegrad som de fastighetsnära systemen ger hushållen.

Regeringens budgeterade skattbortfallet, för hela riket, om 400 Mkr får anses som lågt då den uppskattade kostnaden för en fullständig utbyggnad enbart i Stockholm skulle kunna ge ett skattebortfall på ca 900 Mkr. Sett ur fastighetsägarens ekonomiska perspektiv är en ombyggnad inte alltid enbart förenad med ombyggnadskostnader utan ibland även intäktsbortfall om uthyrningsbara ytor behöver tas i anspråk.

Bakgrund

För yttrande har kommunstyrelsen till renhållningsnämnden remitterat Miljödepartementets remiss av promemoria om investeringsstöd för inrättande av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus. DNR: 303-2875/2004. Svar önskas till miljö- och konsumentroteln, RVIII i elektroniskt form tillsammans med protokollsutdrag, senast 2004-09-07.

Huvudsakligt innehåll i promemorian

I promemorian föreslås följande:

1. Ett nytt investeringsstöd införs för fastighetsägare i syfte att stimulera till inrättande av källsorteringsutrymme i flerbostadshus.
2. Stödet skall främja källsortering i ett flertal fraktioner.
3. Som krav för att stöd skall beviljas ställs följande villkor,
 - a. att servicenivån för de boende förbättras avseende möjligheterna att lämna källsorterat avfall,
 - b. att hushållen ges möjlighet till fastighetsnära källsortering av minst förpackningar, returpapper, hushållsbatterier, elektriskt och elektroniskt avfall samt övrigt farligt avfall, och
 - c. att det stödberättigade projektet genomförs under perioden den 1 januari 2005 till den 30 juni 2006.
4. Stödet utgår med 30% av fastighetsägarens utgifter för införandet av källsorteringsutrymmet.
5. Maximalt kan 100.000 kr per källsorteringsutrymme beviljas i stöd.
6. Stöd utgår för utgifter för arbetskostnader och material.
7. Innan ett projekt påbörjats skall ansökan om stöd lämnas till och prövas av länsstyrelsen i det län där den aktuella fastigheten är belägen.
8. Länsstyrelsens beslut kan överklagas till Boverket, som är sista instans.
9. Stödet utbetalas genom en kreditering på fastighetsägarens skattekonto.

Förvaltningens synpunkter

Stockholms stad har idag stora problem med nedskräpning kring befintliga återvinningsstationer. Det är också svårt att hitta lämpliga platser och mark för att etablera nya återvinningsstationer. Arbetsmiljöverkets krav på att port och grindhämtning av tidningar skall upphöra sätter ytterligare press på producenten att upprätta fungerande insamlingssystem.

Stockholms aderton stadsdelar står inför en ökande mängd förfrågningar om plats för förpackningsinsamlingens akuta behov av utbyggnad av det befintliga insamlingssystemen. Särskilt i innerstaden där det är störande och svårt att anlägga återvinningsstationer är behovet stort av stöd för att anlägga fastighetsnära insamlingssystem.

I det perspektivet är det positivt att fastighetsägarna ges en ekonomisk stimulans till att inrätta källsorteringsutrymmen i flerbostadshus. Med tanke på avsikten med producentansvaret borde det dock vara naturligt att kraven på producenterna skärps när det gäller att finansiera insamlingssystem med en hög servicenivå som leder till bättre insamlingsresultat än vad som är fallet i dag.

Avsnitt 1.3 Utredning om fastighetsägarens ansvar att ordna utrymmen för källsortering

Den s.k. PBL-kommittén skall utreda vilka krav det är skäligt att ställa på att särskilda utrymmen och anordningar för källsortering inne i eller i anslutning till befintliga byggnader inrättas. Skulle kraven på fastighetsägarna skärpas bör det övervägas att förlänga giltighetstiden för investeringsstödet.

Avsnitt 2.1 Stödets omfattning och inriktning

Förslagen i promemorian: Ett nytt stöd införs till fastighetsägare i syfte att stimulera till inrättande av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus. Stödet beviljas till införande av källsorteringsutrymmen i eller i direkt anslutning till befintliga flerbostadshus. Stödet skall främja källsortering i ett flertal fraktioner. Som krav för att stöd skall beviljas ställs följande villkor.

1. att servicenivån för de boende förbättras avseende möjligheten att lämna källsorterat avfall,
2. att hushållen ges möjlighet till fastighetsnära källsortering av minst förpackningar, returpapper, hushållsbatterier, elektriskt och elektroniskt avfall samt övrigt farligt avfall, och
3. att det stödberättigade projektet genomförs under perioden 1 januari 2005 till den 30 juni 2006.

För att åstadkomma en snabbare ombyggnadstakt till fastighetsnära insamling är det positivt att en ekonomisk stimulans införs. Förvaltningen ser också positivt på att hushållen kan sortera ut farligt avfall i fastigheten på ett säkert sätt. Fastighetsägare som önskar införa fastighetsnära insamling av farligt avfall avtalar med staden om hämtning med fasta hämtningstider.

Däremot bör stödet inte villkoras av att särskilda utrymmen för farligt avfall inrättas. Med tanke på de speciella säkerhets- och hälsoaspekter som är förenade med farligt avfall finns en risk att ett absolut krav på utrymmen för denna fraktion bromsar ombyggnadstakten för de källsorteringsutrymmen som är så nödvändiga för andra typer av avfall. Stockholms stad bygger för närvarande upp en mobil grundservice för insamling av farligt avfall i alla stadens stadsdelar som torde öka tillgängligheten väsentligt.

Avsnitt 2.2 Stödets storlek

Förslagen i promemorian: Stödet beviljas med 30% av fastighetsägarens stödberättigade utgifter för införande av källsorteringsutrymmet. Stödet beviljas inte för insamlingskärl. Maximalt kan 100.000 kr per källsorteringsutrymme beviljas i stöd.

De ombyggnadskostnader som anges överensstämmer med de uppskattningar förvaltningen gjort. Vi antar att arbetskostnaderna även innefattar projekteringskostnader då utformningen för god service, arbetsmiljö och tillgänglighet kräver fackmannamässigt utförande vilket kan medföra att en betydande andel av arbetskostnaden används till konstruktion och formgivning. Omfattar inte begreppet "arbetskostnader" detta, föreslås att kostnader för projektering medtages som grund för stöd.

Det bör också ifrågasättas om investeringsstödet kan ge fastighetsägaren tillräcklig stimuli. Stockholms innerstad har åtskilliga små fastigheter som antingen kräver byggtekniskt kostsamma åtgärder eller att uthyrda ytor med goda hyresintäkter tas i anspråk.

Ny utredning om investeringsbehovet i Stockholms stad

Renhållningsförvaltningen har låtit undersöka kostnadsbilden för införande av fastighetsnära anläggningar i Stockholms fastighetsbestånd.

I Stockholms innerstad har ansträngningar under lång tid gjorts för att hitta kvartersgemensamma gårdsanläggningar. Etableringarna har ofta misslyckats eftersom fastighetsägarna har haft svårt att komma överens om de nödvändiga servituterna. Utredningen har därför genomförts med antagandet att anläggningar krävs i varje enskild fastighet.

I ett flertal innerstadsfastigheter är det nödvändigt med omfattande konstruktionsarbeten för att nå de krav som ställs med avseende på arbetsmiljö, utrymme och tillgänglighet.

Det totala budgeterade skattbortfallet om 400 Mkr som anges i promemorian får i ljuset av ovanstående utredning anses som tilltaget i underkant, eftersom en fullständig utbyggnad enbart för Stockholms del skulle medföra ett skattebortfall om ca 900 Mkr.

AB Familjebostäders tjänsteutlåtande daterat den 5 september 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Kommunstyrelsen har för yttrande senast 2004-09-07 sänt ut remiss från Miljödepartementet avseende promemoria om investeringsstöd för inrättande av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus.

Föreliggande remissyttrande har inte varit föremål för behandling i AB Familjebostäders styrelse, men kommer att anmälas i efterhand.

Sammanfattning av promemorian

Promemoria innehåller ett förslag till utformning av investeringsstöd för källsorteringsutrymmen till fastighetsägare av befintliga flerbostadshus. Syftet är att underlätta för införandet av fastighetsnära källsortering.

Förslaget innebär att fastighetsägare av befintliga flerbostadshus ska kunna erhålla ett bidrag på 30% av kostnaderna för att iordningställa utrymmen för källsortering inne i fastigheten eller i anslutning till byggnaden. Det maximala stödet föreslås bli 100 000 kronor. För kostnader understigande 25 000 kronor ges inget bidrag. Bidraget utbetalas genom kreditering på fastighetsägarens skattekonto. Stödet är tidsbegränsat och avser gälla tiden januari 2005-30 juni 2006. Till grund för Miljödepartementets promemoria ligger regeringens bedömning att en särskild skattestimulans bör införas för investeringar i källsorteringsutrymmen i flerbostadshus. Syftet med detta är att skapa bättre förutsättningar för hushåll att källsortera sitt avfall och att minska kostnaderna för fastighetsägarna att utforma utrymmen för källsortering.

Bidraget skall enligt förslaget administreras av Länsstyrelsen och stöd ges för utgifter för arbetskostnader och material, dock ej för insamlingskärl. För uppföljning och utvärdering ansvarar Boverket som även kommer att ta fram föreskrifter. Beslut om lagtext kan fattas först efter godkännande från EG-kommissionen enligt EG-fördragets regler om statsstöd.

För att fastighetsägare ska erhålla bidrag ställs ett antal krav. Dessa är

- servicenivån för de boende ska förbättras när det gäller att lämna källsorterat avfall
- hushållen ska ges möjlighet till fastighetsnära källsortering av *minst* förpackningar, returpapper, hushållsbatterier, elektriskt och elektroniskt avfall samt övrigt farligt avfall
- projektet ska genomföras under perioden 1 januari 2005 - 30 juni 2006.

För närvarande pågår en statlig utredning om möjligheten att i framtiden ställa krav på fastighetsägare att inrätta utrymmen för källsortering i befintliga byggnader.

Det aktuella investeringsstödet är tänkt som en stimulans för fastighetsägare att inrätta utrymmen för källsortering inför eventuella krav på detta i framtiden.

AB Familjebostäders synpunkter

Bolaget ser positivt på förslaget om investeringsstöd. Bolaget ställer sig positivt till en ökad servicenivå vad gäller hyresgästerna möjligheter att källsortera.

Förutsättningarna för att införa fastighetsnära källsorteringssystem inom Familjebostäder är i vissa fall komplicerade, vilket innebär svårigheter av såväl praktisk som ekonomisk art.

Situationen i dag med ökade krav på utformning och hämtningsförhållanden kräver att källsorteringsutrymmena är väl iordningställda och strategiskt placerade inom fastigheterna för att tillmötesgå arbetsmiljökrav och ägarens miljöambition att minska avfallsmängderna.

En stor del av Familjebostäders befintliga fastigheter måste byggas om alternativt utrustas med källsorteringsutrymmen som är så placerade att god nåbarhet för de boende och godtagbara hämtningsförhållanden kan uppnås.

För att uppnå detta behöver såväl separata källsorteringshus som uppställningsplatser för kärl byggas och i vissa fall även uthyrningsbara lokaler och lägenheter tas i anspråk.

Ett ekonomiskt investeringsstöd skulle bidra till att snabbare och lättare kunna åstadkomma utbyggnaden av funktionsdugliga källsorteringsstationer och även att nå ett av företaget uppsatta mål.

Bolaget konstaterar dock att promemorian innehåller ett antal oklarheter, vilka bör belysas och redas ut redan innan förslaget realiserar

Hantering av farligt avfall

Enligt förslaget skall hushållen, för att fastighetsägaren skall ha möjlighet att erhålla investeringsstöd, ges möjlighet till fastighetsnära källsortering av *minst* förpackningar, returpapper hushållsbatterier, elektriskt och elektroniskt avfall samt övrigt farligt avfall.

Såväl av arbetsmiljöskäl som av säkerhetsskäl har Familjebostäder hittills inte velat samla in farligt avfall i fastigheterna. Hantering av farligt avfall kräver omfattande utbildning av all personal, såväl insamlingspersonal som arbetsledning. Av den anledningen är det att föredra om insamling och hämtning av farligt avfall sker i extern regi, utanför bolagets fastigheter. Till detta kommer säkerhetsaspekter som även promemorian tar upp, t ex barnsäkerhet och brandsäkerhet.

Om promemorians förslag realiserar, står frågan om hantering av farligt avfall och vem som skall bära det administrativa ansvaret fortfarande olöst. Vid samverkan mellan flera olika fastighetsägare av olika storlek och ekonomisk bärkraft kan frågan om det administrativa ansvaret för gemensamma källsorteringsutrymmen bli svårlöst. Mot bl a den bakgrunden önskar Familjebostäder se en lösning där fastighetsägaren inte är ansvarig.

Familjebostäder har tidigare förordat en utvidgning av verksamheten med mobila miljöstationer ("hemglassmodellen") för hämtning och hantering av farligt avfall. I Stockholms stad innebär det att en mobil, bemannad mottagningsstation besöker bostadsområden under vissa förutbestämda dagar.

Familjebostäder ser ingen anledning till att ändra det ställningstagandet.

Hantering av restprodukter inom materialbolagens ansvarsområde.

Familjebostäders ställningstagande vad gäller hanteringen av restprodukter som falla inom materialbolagens ansvarsområde grundar sig på de särskilda problem som uppstår på grund av oklara gränsdragningar i olika lagstiftningar.

Omhändertagande av returglas, förpackningar, elektronikskrot mm omfattas av materialbolagens ansvar. Kravet på dessa är emellertid inte att samla in 100% av materialet inom respektive fraktion, vilket leder till att materialbolagen kan neka hämtning av visst material med hänvisning till att man ändå uppfyller sitt åtagande gentemot staten. Det är mot denna bakgrund som Förpackningsinsamlingen har kunnat stänga återvinningsstationerna i Rinkeby utan att för den skull kunna sägas brista i sitt åtagande. Därav följer också att icke hämtat material som våra hyresgäster kastar övergår till att bli hushållsavfall, om inte Familjebostäder iordningställer särskilda möjligheter för källsortering. Återfinns avfallet/återvinningsmaterialet i bolagets källsorteringsutrymmen övergår ansvaret för omhändertagande på kommunen.

Frågan om hämtning av källsorterat avfall blir därmed beroende av vem som bekostar hämtningen – fastighetsägare eller materialbolagen? Om fastighetsägaren står för hämtkostnaden innebär det att våra hyresgäster får betala dubbelt för hanteringen - dels via hyran och dels via förpackningsavgiften vid köp av en vara.

En alternativ väg för att få klarare rollfördelning och effektivare marknadsstyrning skulle vara att låta kommersiella avfallshanterare - vanligen bolagen som transporterar och i viss mån behandlar och sorterar avfall och material - få ökad rådighet över sopor och hämtutrymmen. Därmed skulle en mer rationell och effektiv hantering kunna uppnås. Idag har dessa bolag få incitamentet att effektivisera och förenkla hanteringen, varför man istället försöker öka inkomsten genom att erbjuda olika former av tilläggstjänster.

Genom att ge de som hämtar ansvaret över hämtstället får en mycket större erfarenhetsbas och kunnande kring sopor vid utformning och drift av hämtställen.

Former för utbetalning av stödet

Vad gäller promemorians förslag till formerna för utbetalning av investeringsstödet har bolaget inget att erinra.

AB StockholmsHems tjänsteutlåtande daterat den 6 september 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Promemorian

I departementspromemorian föreslås att ett nytt investeringsstöd införs i syfte att stimulera till inrättande av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus.

Stödet ska främja källsortering i ett flertal fraktioner. Förutsättningarna för att stöd ska ges är att servicenivån för de boende förbättras avseende möjligheten att lämna källsorterat avfall. Det måste finnas möjlighet att sortera åtminstone förpackningar, returpapper, hushållsbatterier, elektriskt och elektroniskt avfall samt övrigt farligt avfall. De stödberättigade projekten ska genomföras under perioden den 1 januari 2005 till den 30 juni 2006. Stödet utgår med 30% av kostnaderna, dock maximalt 100 000 kronor per källsorteringsutrymme.

Stockholmsbems förhållanden

Stockholmsbems har cirka 31 500 lägenheter och de flesta hyresgäster har redan tillgång till godtagbara källsorteringsrum, där vi idag sorterar returpapper, vitt och färgat glas, elektriskt och elektroniskt avfall, metall och brännbart. Cirka 1/3 av våra hyresgäster saknar dock ännu möjligheten att lämna alla nyssnämnda fraktioner hos oss och planering för att tillskapa möjligheter så att alla våra hyresgäster ska kunna lämna det avfall som inom kort troligen kommer att föreskrivas i Stockholms stads renhållningsförordning.

Våra synpunkter

Det är positivt att ett nytt stöd tillskapas för att underlätta att den fastighetsnära källsorteringen kan byggas ut ytterligare. Bortsett från investeringskostnaderna kan det, framför allt i innerstaden, bli tal om att använda lokaler som nu hyrs ut, vilket föranleder lägre intäkter för bolaget. Detsamma gäller mark som skulle kunna användas för andra ändamål. Någon ytterligare kompensation för detta borde kunna utgå för att tillskapa ändamålsenliga utrymmen för källsortering i dessa fall.

Det står också fullt klart att en utökning av källsorteringsmöjligheterna för våra hyresgäster kommer att vara hyresdrivande beroende på större kostnader både för ökade utrymmen och för kvittblivningen av avfallet. Man tvingas således konstatera att förpackningsinsamlingen i stora delar misslyckats med sin uppgift att på ett användarvänligt sätt ta hand om stora delar av avfallet. Det vore därför rimligt att fastighetsägare som inrymmer källsorteringsrum på sina fastigheter skulle få skäligen ersättning för detta.

I förslaget föreskrivs bl. a vilka fraktioner som ska tas omhand i källsorteringsrummet, exempelvis farligt avfall. Visserligen kan man hävda att hyresgästerna inte längre tider ska förvara farligt avfall i sina lägenheter i avvaktan på kvittblivning på ena eller andra sättet. Vi anser det dock vara mindre lämpligt att denna fraktion ska förvaras samlat inne i flerfamiljshus eller dess närmaste omgivning med tanke på explosionsrisk, utsläpp, brand, barns lek mm. Det finns ju en orsak till att nuvarande inlämningsställen för farligt avfall dels är bemannade, dels ligger på skyddsavstånd från bostäder, exempelvis på bensinstationer eller återvinningscentraler. Därtill kommer svåruppfyllda krav på dokumentation av innehållet innan farligt avfall får vidareförslas. Mot denna bakgrund anser jag att kravet på att ta hand om allt farligt avfall i källsorteringsrummen bör utgå.

Slutligen vill jag notera att man i finansborgarrådets förslag till Strategi för utveckling av Stockholms stad åren 2005-2007 uppdrar åt fastighetsbolagen söka statliga stimulansmedel för fastighetsnära källsortering.

AB Svenska Bostäders tjänsteutlåtande daterat den 22 september 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Svenska Bostäder arbetar sedan många år med fastighetsnära källsortering och sedan 1994 har samtliga hyresgäster tillgång till miljöstuga eller utrymme i fastigheten för källsortering. Vi har avtal med en grovavfallsentreprenör som tömmer kärlen vid behov och i vissa fall även står för städning av stugorna.

Källsortering hos Svenska Bostäder

Svenska Bostäders miljöstuga är en fristående ouppvärmad byggnad på ca 35 kvm och betjänar ca 200 hushåll. Hyresgästerna har som mest 200 meter till närmsta stuga.

Svenska Bostäders arbete med miljöstugorna är en del i företagets totala miljösansning inom ramen för "Svenska Bostäder -Miljövärden". Källsorteringen är en uppskattad service till hyresgästerna. Genom företagets volym är det relativt lätt att hitta rationella och prisvärda lösningar för varje område.

Sortering sker i 9 fraktioner (el, färgat/ofärgat glas, kartong, returpapper, metall, hårdplast, batterier och grovsopor). I innerstan finns ingen möjlighet att bygga separat miljöstuga utan källsorteringen sker då istället i någon lokal i huset. Ofta finns inte möjlighet att sortera samtliga fraktioner. Även i nyproducerade fastigheter byggs miljöstugan ofta in i fastigheten.

Avtal finns med grovavfallsentreprenör som ansvarar för att kärlen töms vid behov. För denna tjänst betalas en summa per lägenhet oavsett hämtad mängd.

I vissa områden, exempelvis i Stockholms innerstad, finns ingen möjlighet att inrätta källsorteringsutrymmen som uppfyller arbetsmiljökraven. På en del ställen går det inte att praktiskt lösa källsortering av den omfattning som föreslås vara kravet för investeringsbidraget. Eftersom det i första hand gäller innerstadsområden där människor inte har bil och möjligheter att transportera sig långt för återvinning skulle det vara lämpligt att bevilja bidrag även för färre antal fraktioner i vissa områden. Över huvud taget skulle det behövas en analys av vilka fraktioner som är samhällsekonomiskt rätt att källsortera beroende på hur hushållsavfallet tas om hand. Hänsyn får då tas till om det är tätbebyggt- eller ytterområde och andra lokala förutsättningar.

Farligt avfall

Vissa typer av farligt avfall är olämpligt att samla in i källsorteringsutrymmen vara sig de är i eller i anslutning till bostadsfastigheter. Det gäller främst kemikalier av olika slag. Elektronik, lysrör, batterier och liknande är däremot inga problem att samla in i fastigheten och dessa samlas redan idag in i Svenska Bostäders miljöstugor.

Övrigt farligt avfall såsom kemikalier samlades tidigare in på områdeskontoren hos Svenska Bostäder, men på grund av problem att uppfylla arbetsmiljökrav sker det inte längre. Eftersom inlämningen skedde på bemannade kontor fanns ändå viss kontroll på vad som lämnades in. Med ett obemannat utrymme blir kontrollen helt obefintlig och risken för att det farliga avfallet ska utgöra en fara för hyresgästerna är inte alls försumbar.

Det händer att hyresgäster ställer farligt avfall i sin miljöstuga idag trots att det inte är tillåtet. Vi avropar då separat hämtning med utbildad kemist som på plats kan klassificera och märka upp det farliga avfallet för att se till att det inte orsakar fara.

För att undvika risk för olyckor ser vi att delar av det farliga avfallet även i fortsättningen bör samlas in genom kommunens försorg på bemannade stationer. Speciellt i de fall då källsorteringsutrymmet finns inne i fastigheten är det viktigt att ingen risk finns för att obehöriga kommer åt det farliga avfallet.

Kostnader

En fristående miljöstuga kostar i storleksordningen 350 000kr. Kostnaden för att iordningställa källsorteringsrum inne i fastigheten varierar självklart mycket från fall till fall, det är främst arbetsmiljökraven för hämtning som är kostsamt och svårt att uppfylla. Ett exempel finns från Gärdet där man gjort om ett källarutrymme och för att uppfylla arbetsmiljökraven krävdes en ramp för 100 000 kr och dessutom var golvnivån inne i rummet tvunget att höjas. Helst vill man ha golvbrunn och vatten indraget i utrymmet och ofta måste ny ventilation installeras. Den i särklass största kostnaden blir i de flesta fall ändå förlorade hyresintäkter för lokalen som per definition måste ligga i den kommersiellt mest intressanta delen av huset.

Idag får konsument/hyresgäster betala på tre sätt för källsorteringen av förpackningar:

1. I affären, påslag till förpackningsinsamlingen
2. Iordningställande av utrymmet, genom hyran
3. Hämtning av avfallet, genom hyran
4. Ev. hyresintäktsbortfall för fastighetsägaren, genom hyran.

För att få rena fraktioner tillkommer kostnader för informationskampanjer och –material som måste upprepas med jämna mellanrum.

Det vore rimligt om förpackningsinsamlingen stod för större del av kostnaden, åtminstone hämtningsavgiften. I kombination med investeringsbidraget ger hjälp på vägen för att få fler fastighetsägare att satsa på källsortering.

Övrigt:

Full kostnadstäckning av materialbolagen?

Det finns många likheter mellan utbyggnaden av mobilnät och utbyggnad av ett system för fastighetsnära källsortering. Mobiloperatörerna behöver placera ut basstationer med vissa intervall. I det aktuella området finns ett antal lämpliga fastigheter vars ägare kontaktas. Därefter följer en förhandling om årshyra, operatören står för bygglovsansökan, bekostar och genomför byggandet av basstationen. I fallet med källsortering skulle materialbolaget på motsvarande sätt ansvara för och stå för samtliga kostnader

Om man lämnar principen om källsorteringsmöjlighet i varje fastighet vinner man på flera sätt. Liksom Svenska Bostäder i egna områden bygger miljöstugor för 200 hushåll och maximalt 200 meter från porten bör samordning ske även i områden med flera olika fastighetsägare. Det blir en bättre totalekonomisk lösning med större resurser att uppfylla kraven på tillgänglighet, arbetsmiljö och estetik. Det blir dessutom mindre trafik i bostadsområdet, en inte oviktig fråga när man tänker på att det i princip krävs en bil per fraktion som ska hämtas.

Sammanfattningsvis anser Svenska Bostäder att:

1. Fastighetsnära källsortering bör ske inom "kvarteret" och inte nödvändigtvis inom fastigheten bland annat för att undvika trafik i bostadsområden.
2. Analys av vilka fraktioner som är samhällsekonomiskt rätt att källsortera och koncentrera sig på dessa. Hänsyn även till områdets karaktär (innerstad, ytterområde, landsbygd)
3. Större del av kostnaden läggs på materialbolagen
4. Farligt avfall (med undantag av exempelvis el-avfall) samlas in på bemannade stationer.
5. Bidrag beviljas även för färre antal fraktioner då det av utrymmesbrist inte går att lösa på annat sätt.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade den 26 augusti 2004 att bifalla förvaltningens förslag.

Reservation anfördes av *Birgitta Waller* (mp), bilaga.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 augusti 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Sammanfattning

Miljödepartementet har utarbetat ett förslag till ett nytt investeringsstöd till fastighetsägare i syfte att stimulera inrättande av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus. Investeringsstödet avser endast befintliga fastigheter och avses endast gälla flerbostadshus, innefattande såväl hyresrätter som bostadsrätter. Stödet ska utgå med 30 % av fastighetsägarens utgifter för införandet av källsorteringsutrymmet. Maximalt kan 100 000 kr per källsorteringsutrymme beviljas i stöd. Kommunstyrelsen har remitterat förslaget till berörda förvaltningar och bolag inom Stockholms stad. Stadsdelsförvaltningen är mycket positiv till det föreslagna investeringsstödet och tror att det kan bidra till att utbyggnaden av den fastighetsnära källsorteringen kommer igång på allvar. Därigenom kan belastningen på återvinningsstationerna i stadsdelen minska.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Gemensam service.

Bakgrund

Miljödepartementet har utarbetat ett förslag till ett nytt investeringsstöd till fastighetsägare i syfte att stimulera inrättande av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus. Totalt har 400 Mkr avsatts för detta ändamål under 18 månader åren 2005-2006 för investeringar som utförs under denna period. Kommunstyrelsen har remitterat förslaget till berörda förvaltningar och bolag inom Stockholms stad. Kungsholmens stadsdelsnämnd är en av tre stadsdelar som ingår i renhållningsförvaltningens pilotprojekt om införande av fastighetsnära källsortering. Stadsdelsförvaltningen har därför beretts möjlighet att yttra sig om förslaget till investeringsstöd.

Investeringsstödet avser endast befintliga fastigheter eftersom det idag saknas möjligheter enligt plan- och bygglagen (PBL) att ställa krav på fastighetsägare att inrätta särskilda rum för källsortering. Förändringar i lagstiftningen håller för närvarande på att utredas av den s.k. PBL-kommittén. Vid nybyggnad och i samband med ändringar av byggnader kan däremot krav ställas på fastighetsägare att inrätta soputrymmen som medger källsortering i flera fraktioner. Det föreslagna investeringsstödet avses endast gälla flerbostadshus och innefattar såväl hyresrätter som bostadsrätter. Radhus och villor omfattas alltså inte av investeringsstödet. Ansökan om investeringsstöd ska göras till länsstyrelsen. Stödet utgår med 30 % av fastighetsägarens utgifter för införandet av källsorteringsutrymme. Maximalt kan 100 000 kr per källsorteringsutrymme beviljas i stöd. Möjlighet ska finnas att flera fastighetsägare tillsammans söker bidrag för att inrätta gemensamt källsorteringsutrymme som omfattar flera fastigheter. Detta kan exempelvis bli aktuellt i Stockholms innerstad.

Som krav för att stöd ska beviljas ställs följande villkor:

- ? Att servicenivån för de boende förbättras avseende möjligheten att lämna källsorterat avfall.
- ? Att hushållen ges möjlighet till fastighetsnära källsortering av minst förpackningar, returpapper, hushållsbatterier, elektriskt och elektroniskt avfall samt övrigt farligt avfall.
- ? Att det stödberättigade projektet genomförs under perioden den 1 januari 2005 till den 30 juni 2006.

Boverket ges i uppdrag att följa upp och utvärdera stödet, liksom att ta fram föreskrifter, informationsmaterial och ansökningshandlingar till sökanden.

Regeringen trycker särskilt på att möjligheterna för hushållen att sortera ut det farliga avfallet ska förbättras jämfört med idag då servicenivån på många håll i landet är låg. I de fall fastighetsägare anordnar lokal källsortering av farligt avfall krävs ett lämpligt placerat, brandsäkert och låsbart skåp. Man skriver dock att: "I de fall det redan erbjuds fastighetsnära insamling av någon av dessa fraktioner, t.ex. genom att kommunen hämtar farligt avfall i bostadsområdet vid vissa tidpunkter, behöver inte de inrättade källsorteringsutrymmena omfatta denna fraktion". Idag bedrivs i renhållningsförvaltningens regi hämtning av farligt avfall på bl.a. Kungsholmen med den s.k. "Mobila miljöstationen" varför ovanstående undantag därmed torde vara tillämpligt på Kungsholmen.

Förvaltningens synpunkter

Stadsdelsförvaltningen är mycket positiv till det föreslagna investeringsstödet och tror att det kan bidra till att utbyggnaden av den fastighetsnära källsorteringen kommer igång på allvar. Det har visat sig att omställningen till fastighetsnära källsortering hittills gått trögt av olika skäl. En orsak är att många fastighetsägare idag inte är särskilt engagerade i frågan. De kommunala bostadsbolagen utgör här ett undantag. Särskilt de små fastighetsägarna framhåller kostnadsskäl som orsak till uteblivna satsningar, samtidigt som de fysiska förhållandena i innerstadsfastigheterna ibland är besvärliga. Möjligheten att flera olika fastigheter gemensamt åstadkommer en fastighetsnära källsortering förefaller vara dåligt utnyttjad. På Kungsholmen kan vissa bostadsrättsföreningar, exempelvis Brf Lysbomben och Brf Hantverkaren, framhållas som goda exempel på hur man kan åstadkomma sortering inom den egna fastigheten, men som helhet har ~~Problemet med~~ återvinningstationer för förpackningsavfall på allmän mark kvarstår, trots att diskussioner mellan de olika parterna har förts under flera år. Vissa stationer är underdimensionerade alternativt töms inte tillräckligt ofta. Renhållningen kring återvinningstationerna är fortfarande inte tillfredställande, vilket enligt stadens uppfattning

främst är Förpackningsinsamlingen och deras entreprenörers ansvar. Möjligheterna att placera ut helt nya återvinningsstationer på nya platser bedöms också som begränsade, på grund av att kringboende helst inte vill ha stationerna nära den egna bostaden.

I detta läge krävs det att takten i införandet av fastighetsnära källsortering ökar, så att de befintliga återvinningsstationerna avlastas. Fastighetsnära källsortering kan troligen inte helt lösa behoven i innerstaden, eftersom arbetsmiljökäl ibland omöjliggör tillskapande av godkända källsorteringsutrymmen. Men den fastighetsnära källsorteringen kan utgöra basen i en fungerande källsortering på Kungsholmen, till gagn för stadsmiljön som helhet i stadsdelen. Förhoppningsvis ska det föreslagna investeringsstödet visa sig vara tillräckligt attraktivt för att fastighetsägarna ska öka takten i tillskapandet av utrymmen för källsortering inom eller i anslutning till den egna fastigheten.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade den 31 augusti 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Helen Jäderlund Eckardt m.fl. (fp)* och *Catharina Hillerström m.fl. (m)*, bilaga.

Särskilt uttalande gjordes av *Berit Kruse m.fl. (s)*, bilaga.

Särskilt uttalande gjordes av *Birgitta Wosse (mp)* och *Ann-Christine Isaksson- Ketzl (v)*, bilaga.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 augusti 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Sammanfattning

Staten vill införa ett investeringsstöd för fastighetsägare med flerbostadshus för att stimulera utbyggnaden av källsorteringsutrymmen. Maximalt kommer enligt förslaget 100.000 kr (max 30% av investeringskostnaden) kunna sökas per utrymme och kravet är att källsortering av minst förpackningar, batterier och elektronikskrot och övrigt farligt avfall införs. Stödet ska finnas i 1,5 år med start 1 januari 2005.

Förvaltningen välkomnar förslaget om att inrätta investeringsstödet. Förvaltningen föreslår att stöd även ska kunna sökas av radhusägarföreningar.

Bakgrund

Det finns ett behov av att förenkla för boende att lämna källsorterat avfall allt för att öka insamlingen av framförallt farligt avfall. Många fastighetsägare har ännu inte inrättat källsorteringsutrymmen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsdelsmiljö och teknik.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen välkomnar förslaget om att inrätta ett stöd för införande av källsorteringsutrymmen i bostadshus.

Det finns även behov av att underlätta för småhusägare att lämna källsorterat avfall. Insamlingen från exempelvis radhusområden skulle underlättas om de hade central insamling inom området. Det är i många fall svårt att komma in med fordon i radhusområden varvid stödet bör utformas så att även radhusområden under vissa förutsättningar (bland annat om insamlingen av vanliga sopor är centraliserad) kan söka om kraven på fraktioner mm. uppfylls.

Förvaltningen vill samtidigt framföra att det finns brister i informationen till fastighetsägare om nuvarande lagstiftning när det gäller källsorteringsutrymmen vid nybyggnad. Vid nybyggen i stadsdelen har det förekommit att kravet om inrättande av utrymmen för källsortering förbigåtts med hänvisning till att kommunen har insamlingskärl utplacerade i området. I samband med markanvisningar bör staden vara tydligare med att informera om och ställa krav på att utrymmen för källsortering inrättas.

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade den 26 augusti 2004 enligt följande.

1. Stadsdelsförvaltningens förslag till yttrande som svar på remissen godkänns i huvudsak.
2. Stadsdelsnämnden anför därutöver följande:

Nämnden ställer sig positiv till regeringens förslag till investeringsstöd, liknande ROT-avdrag, för inrättande av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus. Samtidigt vill nämnden uppmärksamma på bristerna i förslaget som kan leda till att syftet med förslaget inte kan uppnås fullt ut. Här kan bland annat uppmärksammas att stödet på totalt 400 miljoner kronor för hela landet är långt ifrån tillräckligt, då behovet för heltäckande fastighetsnära källsorteringsanläggningar bara i Stockholm uppgår till ca 2,6 miljarder kronor och 400 miljoner kronor motsvarar endast behovet i de tre försöksstadsdelarna i Stockholm (Norrmalm, Kungsholmen och Hässelby- Vällingby)

Idag utgör storstädernas kärnområden den största utmaningen för att inrätta fastighetsnära källsortering. Därför är det olyckligt att man föreslår att de 400 miljonerna ska fördelas över hela landet, utan prioriteringar.

Procentsatsen för skattereduktion på 30 % är alldeles för lågt satt för att kunna få den önskade effekten. Risken finns att intresset inte blir stort och det budgeterade stödet dras tillbaka för att användas för något annat.

Reservation anfördes av *Inge- Britt Lundin m.fl. (fp)*, *Sebastian Cederschiöld m.fl. (m)* och *Susanne Markebjer (kd)*, bilaga.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 augusti 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Sammanfattning

Miljödepartementet presenterar i en promemoria ett förslag till utformning av investeringsstöd för källsorteringsutrymmen till fastighetsägare av befintliga flerbostadshus. Syftet är att underlätta för införandet av fastighetsnära källsortering. Norrmalms stadsdelsnämnd har av kommunstyrelsen utsetts som en av remissinstanserna i Stockholm. Förvaltningen är positiv till investeringsstöd för att påskynda en högre servicegrad för hushållen när det gäller källsortering.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsmiljö- och planeringsavdelningen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bl.a. Norrmalms stadsdelsnämnd över en remiss från Miljödepartementet angående en promemoria om förslag om att kunna ge fastighetsägare av befintliga flerbostadshus investeringsstöd för inrättande av källsorteringsutrymmen.

Sammanfattning av promemorian

Till grund för Miljödepartementets promemoria ligger regeringens bedömning att en särskild skattestimulans bör införas för investeringar i källsorteringsutrymmen i flerbostadshus. Syftet med detta är att skapa bättre förutsättningar för hushåll att källsortera sitt avfall och att minska kostnaderna för fastighetsägarna att utforma utrymmen för källsortering.

Förslaget innebär att fastighetsägare av befintliga flerbostadshus ska kunna erhålla ett bidrag på 30% av kostnaderna för att iordningställa utrymmen för källsortering inne i fastigheten eller i anslutning till byggnaden. Det maximala stödet föreslås bli 100 000 kronor. För kostnader understigande 25 000 kronor ges inget bidrag. Bidraget utbetalas genom kreditering på fastighetsägarens skattekonto.

Bidraget administreras av Länsstyrelsen och stöd ges för utgifter för arbetskostnader och material, dock ej för insamlingskärl. För uppföljning och utvärdering ansvarar Boverket som även kommer att ta fram föreskrifter. Beslut om lagtext kan fattas först efter godkännande från EG-kommissionen enligt EG-fördragets regler om statsstöd.

För att fastighetsägare ska erhålla bidrag ställs ett antal krav. Dessa är

- servicenivån för de boende ska förbättras när det gäller att lämna källsorterat avfall
- hushållen ska ges möjlighet till fastighetsnära källsortering av *minst* förpackningar, returpapper, hushållsbatterier, elektriskt och elektroniskt avfall samt övrigt farligt avfall
- projektet ska genomföras under perioden 1 januari 2005 - 30 juni 2006.

För närvarande pågår en statlig utredning om möjligheten att i framtiden ställa krav på fastighetsägare att inrätta utrymmen för källsortering i befintliga byggnader.

PBL-kommittén (kommittén för plan- och bygglagen) har fått i uppdrag att utreda denna möjlighet och föreslå lagändringar. Vad kommittén ska utreda är vilka krav som är skäligen att ställa på fastighetsägarna när det gäller att inrätta särskilda utrymmen och anordningar inne i eller i anslutning till befintliga byggnader.

Det aktuella investeringsstödet är tänkt som en stimulans för fastighetsägare att inrätta utrymmen för källsortering inför eventuella krav på detta i framtiden.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är positiv till att ett investeringsstöd för källsorteringsutrymmen till fastighetsägare inrättas. Förvaltningen anser att detta skulle påskynda bättre lösningar för de boende när det gäller källsortering och att servicegraden skulle öka. Sannolikt kommer detta att medföra att fler hushåll källsorterar sitt avfall.

Förutom ändamålsenliga utrymmen för källsortering anser förvaltningen att vikten av riktad information till de enskilda hushållen om hur källsorteringen ska gå till inte nog kan understrykas. Informationen bör vara både av praktisk och motiverande karaktär. Erfarenheter visar också att regelbunden tillsyn i avfallsutrymmena (t.ex. av fastighetsskötare) och återkommande information till de boende är nödvändig.

När det gäller avfallslag för källsortering ställer sig förvaltningen tveksam till om det är förenligt med säkerhet att den delen av farligt avfall som omfattas av olika kemikalier och lösningsmedel ska förvaras på fastigheten. Förvaltningen anser att hämtning via mobil miljöstation är ett säkrare sätt att samla in denna typ av farligt avfall utan att avfall ges på en godtagbar servicenivå. Förvaltningen anser vidare att färghandlare även i fortsättningen ska kunna utöka sin verksamhet till att omfatta avfallshantering. Detta skulle kunna förefalla ologiskt för den enskilde medborgaren. En svårighet kan vara att förklara varför förpackningar ska särbehandlas och att det inte är materialet som sådant som ska källsorteras.

Ett problem i synnerhet i innerstaden är brist på utrymmen för grovavfall. Här behövs tydligare formuleringar av bestämmelser för fastighetsägarna i Stockholm. Det är inte ovanligt att grovavfall placeras vid återvinningsstationerna.

Slutligen vill förvaltningen lyfta fram betydelsen av att staden ska kunna använda sig av ekonomiska styrmedel genom att differentiera avfallstaxorna på så sätt att kostnaderna för hämtning av källsorterat hushållsavfall från fastigheten blir väsentligt lägre än för icke källsorterat avfall. Övrigt är förvaltningen positiv till förslaget i Miljödepartementets promemoria.

RESERVATIONER M M

Renhållningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Yildiz Kafkas (mp) och Stellan Hamrin (v) enligt följande.

Miljöpartiet och vänsterpartiet ställer sig mycket positiva till regeringens förslag till investeringsstöd, liknande ROT-avdrag för inrättande av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus. Samtidigt vill nämnden uppmärksamma på bristerna i förslaget som kan leda till att syftet med förslaget inte kan uppnås fullt ut.

Vi ser följande brister i förslaget:

- ? Stödet på totalt 400 miljoner kronor för hela landet är långt ifrån tillräckligt, då behovet för en heltäckande fastighetsnära källsorteringsanläggningar uppgår bara i Stockholm till ca 2,6 miljarder kronor och 400 miljoner kronor motsvarar endast behovet i de tre försöksstadsdelarna i Stockholm (Normalm, Kungsholmen och Hässelby och Vällingby)
- ? Idag utgör storstädernas kärnområden det största problemet för att inrätta fastighetsnära källsortering. Därför är det olyckligt att regeringen föreslår att de 400 miljonerna ska fördelas över hela landet, utan prioriteringar.
- ? Procentsatsen för skattereduktion på 30 % är alldeles för lågt satt för att kunna få den önskade effekten. Risken finns att intresset inte blir stor och det budgeterade stödet dras tillbaka för att användas för något annat. Nämnden anser att procentsatsen borde ligga på 70 % i likhet med stimulansstödet till solceller. Vid ett stöd på 70 % skulle intresset vara betydligt större.
- ? Tiden för utnyttjandet av stödet, 18 månader är för kort. Syftet med denna begränsning anges vara översynen av PBL som bedöms vara klar under tiden. I fall att PBL-översynen inte leder till krav på fastighetsägarna att inrätta källsorteringsanläggningar i eller i anslutning till sina fastigheter bör stödet förlängas.

Reservation anfördes av Ewa Schenström m.fl. (m) och Karl Bern (fp) enligt följande.

1. Renhållningsnämnden beslutar att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Som svar på remissen anför:

Regeringens förslag om ett investeringsstöd för inrättande av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus är enligt ärendet kraftigt underbudgeterat. Den sorteringspolitik som dominerat avfallssektorn de senaste åren har många gånger inneburit stora kostnader för fastighetsägare och enskilda. Som förslaget nu är utformat kommer det knappast att räcka för att stimulera fastighetsägare att vidta några åtgärder. Som förvaltningen framhåller finns det i Stockholm fler fastigheter där källsorteringsutrymmen skulle medföra stora ombyggnadskostnader och ta uthyrningsbar yta i anspråk.

Som vi framfört många gånger tidigare borde skattebetalarnas pengar i första hand användas till kostnadseffektiva system. inte till system som innebär nya pålagor och skyldigheter för fastighetsägare och enskilda. Modern förbränningsteknik är kostnadseffektiv och kräver inga ombyggnader eller investeringar av fastighetsägare. Därför bör regeringen och staden i första hand satsa på sådan lösningar.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Birgitta Waller (mp) enligt följande.

Nämnden beslutar att

1. huvudsakligen godkänna förvaltningens förslag till beslut som svar på remissen
2. samt anföra följande

Nämnden ställer sig mycket positivt till regeringens förslag till investeringsstöd, liknande ROT-avdrag, för inrättande av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus. Samtidigt vill nämnden uppmärksamma på bristerna i förslaget som kan leda till att syftet med förslaget inte kan uppnås fullt ut.

Vi ser följande brister i förslaget:

Stödet på tot. 400 miljoner kronor för hela landet är långt ifrån tillräckligt, då behovet för en heltäckande fastighetsnära källsorteringsanläggningar uppgår bara i Stockholm till ca 2,6 miljarder kronor och 400 miljoner kronor motsvarar endast behovet i de tre försöksstadsdelarna i Stockholm (Norrmalm, Kungsholmen och Hässelby och Vällingby).

Idag utgör storstädernas kärnområden det största problemet för att inrätta fastighetsnära källsortering. Därför är det olyckligt att regeringen föreslår att de 400 miljonerna ska fördelas över hela landet, utan prioriteringar.

Procentsatsen för skattereduktion på 30 % är alldeles för lågt satt för att kunna få den önskade effekten. Risken finns att intresset inte blir stor och det budgeterade stödet dras tillbaka för att användas för något annat. Nämnden anser att procentsatsen borde ligga på 70 % i likhet med stimulansstödet till solceller. Vid ett stöd på 70 % skulle intresset vara betydligt större.

Tiden för utnyttjandet av stödet, 18 månader är för kort. Syftet med denna begränsning anges vara översynen av PBL som bedöms vara klar under tiden. I fall att PBL-översynen inte leder till krav på fastighetsägarna att inrätta källsorteringsanläggningar i eller i anslutning till sina fastigheter bör stödet förlängas.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Helen Jäderlund Eckardt m.fl. (fp) och Catharina Hillerström m.fl. (m) enligt följande.

Vi reserverar oss mot beslutet då vi yrkade att nämnden skulle överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av Berit Kruse m.fl. (s) enligt följande.

Det är positivt att förvaltningen välkomnar förslaget från staten om investeringsstöd för att inrätta källsorteringsutrymmen i flerbostadshus. Detta är oerhört viktigt och en förutsättning för att visa att vi på alla plan tar ansvar för vår miljö. Avfall är ju en resurs som måste utnyttjas så långt det är möjligt genom återanvändning, materialåtervinning och energiutvinning.

En ny avfallsplan för Stockholms stad ska börja gälla från och med 2006. I planen satsas på källsortering i eller i direkt anslutning till flerbostadshus. Frågan om krav på fastighetsägare att inrätta utrymmen för källsortering utreds för närvarande av Plan- och byggnadskommittén. I takt med att fastighetsnära källsortering ökar kommer återvinningsstationerna ute i stadsdelen att bli färre, som är positivt.

I Hässelby - Vällingby har redan ca 22% av flerbostadshusen fastighetsnära källsortering, något som är betydligt fler än innerstadens ca 8%, och kan anses som en bra början.

Särskilt uttalande gjordes av Birgitta Wosse (mp) och Ann- Christine Isaksson- Ketzel (v) enligt följande.

Regeringens förslag till investeringsstöd så kallat ROT-avdrag för inrättande av källsorteringsutrymmen i flerbostadshus är mycket positivt. Det finns dock brister i förslaget som kan leda till att syftet med förslaget inte kan uppnås fullt ut.

- ? Stödet på totalt 400 miljoner kronor för hela landet är långt ifrån tillräckligt, då behovet för en heltäckande fastighetsnära källsorteringsanläggningar uppgår bara i Stockholm till ca 2,6 miljarder kronor och 400 miljoner kronor motsvarar endast behovet i de tre försöksstadsdelarna i Stockholm (Norrmalm, Kungsholmen och Hässelby- Vällingby).
- ? Idag utgör storstädernas kärnområden det största problemet för att inrätta fastighetsnära källsortering. Därför är det olyckligt att regeringen föreslår att de 400 miljonerna ska fördelas över hela landet, utan prioriteringar.
- ? Procentsatsen för skattereduktion på 30 % är alldeles för lågt satt för att kunna få den önskade effekten. Risker finns att intresset inte blir stort och det budgeterade stödet dras tillbaka för att användas för något annat. Procentsatsen borde ligga på 70%. Vid ett stöd på 70% skulle intresset vara betydligt större.
- ? Tiden för ytnyttjandet av stödet, 18 månader är för kort.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Inge- Britt Lundin m.fl. (fp), Sebastian Cederschiöld m.fl. (m) och Susanne Markebjer (kd) enligt följande.

Vi anser att stadsdelsnämnden skulle ha beslutat att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.